

Rozhodnutí členské schůze družstva

Nicotnost rozhodnutí, způsobenou tím, že členská schůze přijala rozhodnutí, jež nenáleží do její působnosti, a které proto nemá právní účinky, je možné vyslovit (tuto otázku řešit jako předběžnou) i v jiném soudním řízení než v řízení o určení neplatnosti rozhodnutí takové členské schůze nebo v rejstříkovém řízení.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 3656/2012, ze dne 20.3.2014

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelky I. H., zastoupené JUDr. J.S., advokátem, se sídlem v K.n.V., za účasti Bytového družstva Praha 8 – Kobylisy, se sídlem v P., zastoupeného JUDr. M.Ř., advokátem, se sídlem v P., o vyslovení neplatnosti rozhodnutí členské schůze o vyloučení navrhovatelky z družstva, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 79 Cm 158/2009, o dovolání družstva proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. března 2012, č. j. 7 Cmo 350/2011-58, tak, že dovolání se v části, v níž směřuje proti druhému výroku usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. března 2012, č. j. 7 Cmo 350/2011-58, o nákladech řízení, odmítá. Ve zbývajícím rozsahu se dovolání zamítá.

Odůvodnění:

Městský soud v Praze usnesením ze dne 18. listopadu 2010, č. j. 79 Cm 158/2009-26, zamítl návrh na určení, že rozhodnutí o vyloučení navrhovatelky z Bytového družstva Praha 8 – Kobylisy, (dále jen „družstvo“), přijaté dne 17. března 2009 členskou schůzí družstva jednající v působnosti představenstva, oznámené navrhovatelce přípisem z 20. března 2009, je neplatné (výrok I.), a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.).

Soud prvního stupně uzavřel, že právo navrhovatelky na vyslovení neplatnosti rozhodnutí členské schůze o vyloučení bylo ke dni podání návrhu prekludováno, jelikož se navrhovatelka o konání členské schůze dozvěděla již 26. března 2009 a své právo neuplatnila v zákonné tříměsíční subjektivní lhůtě stanovené v § 231 odst. 5 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“).

K odvolání navrhovatelky Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným usnesením změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že vyslovil nicotnost napadeného rozhodnutí (výrok první), a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (výrok druhý).

Odvolací soud vyšel z toho, že:

- 1/ Ustavující členská schůze družstva určila, že působnost představenstva a kontrolní komise bude vykonávat členská schůze (zakotveno v části IV. článku 1 odst. 1 stanov družstva). Orgány družstva jsou členská schůze a předseda družstva (úvod části IV. stanov).
- 2/ Z části II. článku 10 stanov se podává, že o vyloučení člena družstva rozhoduje předseda družstva.
- 3/ Členská schůze konaná dne 17. března 2009 rozhodla o vyloučení navrhovatelky z družstva. Vyloučení bylo navrhovatelce oznámeno dopisem ze dne 20. března 2009, jež navrhovatelka obdržela 26. března 2009.
- 4/ Navrhovatelka podala návrh na vyslovení neplatnosti rozhodnutí o vyloučení 18. listopadu 2009.

Odvolací soud zdůraznil, že o vyloučení navrhovatelky rozhodovala členská schůze družstva, ačkoli

stanovy družstva tuto činnost svěřují (v souladu s § 231 odst. 4 obch. zák.) do působnosti předsedy družstva. S poukazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. dubna 2007, sp. zn. 29 Odo 757/2005 (a judikaturu v něm uvedenou), uzavřel, že rozhodnutí přijaté členskou schůzí družstva mimo její působnost je nicotné a nemá žádné právní účinky; v projednávané věci tudíž bylo nutné postupovat podle § 200e odst. 5 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“).

Družstvo napadlo výslovně oba výroky usnesení odvolacího soudu dovoláním, odkazujíc co do jeho přípustnosti na § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř., uplatňujíc přitom dovolací důvody dle § 241a odst. 2 písm. a/, b/ a odst. 3 o. s. ř. a navrhuje, aby rozhodnutí odvolacího soudu bylo zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení, případně, aby bylo po zrušení napadeného rozhodnutí řízení zastaveno.

Dovolatel se ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně o zániku práva navrhovatelky domáhat se soudního přezkumu rozhodnutí o vyloučení z důvodu opožděnosti návrhu. Aplikaci ustanovení § 200e odst. 5 o. s. ř. odvolacím soudem má dovolatel v projednávané věci za nesprávnou, dovozuje, že „v řízení, kde je navrhovatel oprávněn domáhat se vyslovení neplatnosti, vysloví soud nicotnost, bez toho aby účastník musel speciálně namítat v řízení i tuto nicotnost. Nelze však vykládat toto ustanovení tak, jak naznačuje odvolací soud, tedy že soud vysloví nicotnost i tam, kde účastník již není oprávněn k podání návrhu a tedy přezkoumání rozhodnutí bytového družstva.“ Nadto namítá, že ke dni podání návrhu na vyslovení neplatnosti v projednávané věci nebylo ustanovení § 200e odst. 5 o. s. ř. účinné.

Dovolatel nesouhlasí ani se závěrem o nicotnosti napadeného rozhodnutí. Členská schůze podle části IV. článku 1 odst. 2 písm. g/ stanov rozhoduje o otázkách spojených s členstvím v družstvu, kam lze (podle jeho názoru) podřadit i tento případ, a rovněž si může některé věci dle písm. h/ vyhradit. Měli namísto členské schůze rozhodovat předseda družstva, lze v rozhodnutí členskou schůzí shledat jisté pochybení, nikoli však tak závažné, že by způsobilo nicotnost rozhodnutí.

Členská schůze je „vrcholným“ orgánem družstva, přičemž podle dovolatele „lze vést paralelu“ mezi nicotností ve správním právu a v právu občanském. Dle § 77 odst. 1 zákona č. [500/2004](#) Sb., správního řádu (dále též jen „s. ř.“), se za nicotné nepovažuje rozhodnutí, které vydal správní orgán nadřízený věcně příslušnému správnímu orgánu. Nadřízeným správním orgánem je přitom, neurčuje-li jej zvláštní zákon, správní orgán rozhodující o odvolání, popřípadě vykonávající dozor (§ 178 odst. 1 s. ř.). O odvolání proti rozhodnutí o vyloučení člena rozhoduje dle § 231 odst. 4 obch. zák. členská schůze, vůči předsedovi družstva je tedy v pozici podobné nadřízenému orgánu a skutečnost, že rozhodla namísto předsedy družstva, by neměla způsobovat nicotnost takového rozhodnutí.

Konečně dovolatel odvolacímu soudu vytýká, že neprováděl žádné dokazování k tvrzeným důvodům pro rozhodování o vyloučení členskou schůzí. Důvodem členské schůze pro vyhrazení si rozhodnutí dle části IV. článku 1 odst. 2 písm. h/ stanov byl možný střet zájmů.

V rozsahu, v němž dovolání směřuje proti druhému výroku napadeného usnesení o nákladech řízení před soudy obou stupňů, není dovolání objektivně přípustné (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2002, sp. zn. 29 Odo 874/2001, uveřejněné pod číslem 4/2003 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek); Nejvyšší soud je proto (v této části) odmítl.

Dovolání proti měnícímu výroku rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.; není však důvodné.

Podle § 200e odst. 5 o. s. ř. v řízení o neplatnosti usnesení valné hromady obchodní společnosti nebo členské schůze družstva rozhodne soud o tom, že dotčené usnesení valné hromady nebo členské schůze je nicotné, i bez návrhu.

Z ustanovení § 231 odst. 4 obch. zák. plyne, že člen (družstva) může být vyloučen, jestliže opětovně a přes výstrahu porušuje členské povinnosti, nebo z jiných důležitých důvodů uvedených ve stanovách. Fyzická osoba může být vyloučena také, byla-li pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin, který spáchala proti družstvu nebo členu družstva. O vyloučení, které musí být členu písemně oznámeno, rozhoduje, pokud stanovy neurčují jinak, představenstvo. Proti rozhodnutí o vyloučení má právo podat člen odvolání k členské schůzi. Není-li právo na odvolání uplatněno do tří měsíců ode dne, kdy se člen dověděl nebo mohl dovědět o rozhodnutí o vyloučení, zaniká.

Podle § 231 odst. 5 obch. zák. soud na návrh člena, jehož se rozhodnutí týká, prohlásí rozhodnutí členské schůze o vyloučení za neplatné, je-li v rozporu s právními předpisy nebo stanovami. Není-li právo na podání návrhu uplatněno do 3 měsíců ode dne konání členské schůze, která vyloučení potvrdila, nebo jestliže nebyla řádně svolána, ode dne, kdy se člen mohl dovědět o konání členské schůze, která vyloučení potvrdila, nejpozději ale do jednoho roku od jejího konání, zaniká.

Z ustanovení § 245 obch. zák. plyne, že v družstvu, jež má méně než padesát členů, mohou stanovy určit, že působnost představenstva a kontrolní komise plní členská schůze (odstavec 1). Statutárním orgánem je předseda, popřípadě další člen pověřený členskou schůzí (odstavec 2).

Podle ustanovení § 239 odst. 5 obch. zák. členská schůze rozhoduje o dalších záležitostech týkajících se družstva a jeho činnosti, pokud tak stanoví tento zákon, stanovy, popřípadě pokud si rozhodování o některé věci vyhradila.

Již v usnesení ze dne 31. října 2007, sp. zn. 29 Odo 1138/2005, uveřejněném pod číslem 55/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (jež je veřejnosti dostupné, stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu přijatá po 1. lednu 2001, na webových stránkách tohoto soudu), Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěr, že nicotnost rozhodnutí, způsobenou tím, že valná hromada přijala rozhodnutí, jež nenáleží do její působnosti, a které proto nemá právní účinky, je možné vyslovit (tuto otázku řešit jako předběžnou) i v jiném soudním řízení než v řízení o určení neplatnosti rozhodnutí takové valné hromady nebo v rejstříkovém řízení.

Uvedený závěr se obdobně prosadí i v poměrech družstva při výkladu § 231 odst. 5 obch. zák. Lhůty pro uplatnění práva na soudní přezkum platnosti rozhodnutí o vyloučení z družstva, obsažené v uvedeném ustanovení, se proto na posouzení nicotnosti takového rozhodnutí nevztahují.

V projednávané věci stanovy družstva určují, že orgánem oprávněným rozhodnout o vyloučení člena je předseda družstva (srov. část II. článek 10 stanov). Do působnosti členské schůze tato záležitost nenáleží i proto, že členská schůze rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí předsedy družstva o vyloučení. Logickým a systematickým výkladem stanov lze navíc dospět k závěru, že článek 10 je nadto v poměru speciality k ustanovení části IV. článku 1 odst. 2 písm. g/ stanov, jež do působnosti členské schůze svěřuje obecně rozhodování o otázkách spojených s členstvím v družstvu a s nájmem bytů. Rozhodnutí o vyloučení navrhovatelky z družstva tak bylo stanovami svěřeno do působnosti předsedy družstva a rozhodovala-li o něm členská schůze, přijala rozhodnutí, jež nenáleží do její působnosti.

Zhojení nicotnosti za použití analogického užití právní úpravy veřejnoprávního institutu nadřízeného správního orgánu (ustanovení § 77 odst. 1 ve spojení s § 178 odst. 1 o. s. ř.), tak, jak se jej pokouší konstruovat dovolatel, není v obchodním právu coby soukromoprávním odvětví ovládaném zcela odlišnými principy a zásadami možné. Ačkoli je členská schůze nejvyšším orgánem družstva (§ 239 odst. 1 obch. zák.), není orgánem nadřízeným ostatním orgánům družstva; ustanovení správního řádu o nadřízeném správním orgánu není možné na poměry orgánů soukromoprávní korporace aplikovat ani analogicky.

S účinností od 1. prosince 2009, kdy došlo v důsledku novely provedené zákonem č. [420/2009](#) Sb. ke včlenění ustanovení § 200e odst. 5 do občanského soudního řádu, pak platí, že dospěje-li soud k závěru, že napadené rozhodnutí členské schůze je nicotné, vysloví jeho nicotnost, aniž by musel současně zamítnout návrh na vyslovení jeho neplatnosti. Jelikož odvolací soud rozhodoval až poté, kdy ustanovení § 200e odst. 5 o. s. ř. nabylo účinnosti, byl jím vázán. Měl-li za to, že rozhodnutí členské schůze družstva je nicotné (jelikož nespadá do působnosti členské schůze), byl povinen vyslovit jeho nicotnost, což také správně učinil (srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. dubna 2012, sp. zn. 29 Cdo 3397/2010, uveřejněného v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročník 2013, pod číslem 90).

A konečně, tvrdí-li dovolatel (až) v dovolání, že členská schůze si rozhodnutí o vyloučení v projednávané věci vyhradila, jde o nepřipustné uplatnění nové skutečnosti ve smyslu § 241a odst. 4 o. s. ř. (z obsahu spisu se podává, že dovolatel tuto námitku vznesl poprvé až v dovolacím řízení).

Nad rámec odůvodnění Nejvyšší soud k atrakci působnosti poznamenává, že postup členské schůze, jež si vyhrazuje k rozhodnutí určitou otázku podle § 239 odst. 5 in fine obch. zák., musí být dvoufázový: nejprve dojde samostatným rozhodnutím členské schůze k vyhrazení si potřebné působnosti a až poté může členská schůze dalším rozhodnutím rozhodovat o atractive otázce. Nelze přitom přehlédnout, že v projednávané věci členská schůze družstva takto nepostupovala.

Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněných dovolacích důvodů a jejich obsahového vymezení správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo, přičemž Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání proti prvnímu výroku usnesení odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)